

zgoraj doli, kar naj se potem sporedno tudi na stranskih vejah po istem načinu pravilno izvede.

2. Glavna osrednja voditeljica, kot prava podstaja drevesni vejini kroni, izgojuje in izgoji naj se kolikor možno, ravno. Skrajševanje njeno v prvih letih po stalnem nasadu ravná naj se po njeni krepkosti ali moči, to je, ako je močna in čvrsta, skrajša (prireže) se le do polovice njene dolgosti, ako je pa šibka, naj se je odreže do celih dveh tretjin, in je le tretji del na drevesu rasti pusti, da se tako morejo potem na nji stranski poganjki krepko in pravilno razviti. Izgojevalna réz izvršuje se v prvih dveh letih po stalnem nasadu nekoliko na krajše, nego v 3., 4., 5., in ako treba, tudi še v 6. do 7. letu. Ravna rast glavne osrednje voditeljice doseže se s tem, da se eno leto na eni, a drugo leto pa na drugi nasprotni strani nad krepkim popkom odreže, iz katerega potem nov čvrst poganjek, kot podaljšek njeni naravnost na kvišku požene.

3. Stranske glavne veje ali stranski poganjki naj se v prvih letih njihove rasti pravilno še nekoliko bolj skrajšujejo, nego se skrajšujejo njihova mati: glavna voditeljica; a v poznejših letih izgoje drevesne vejine krone se ti poganjki v primeru s prirezovanjem vedno manj krajšajo tako, da po okoliščinah réz teh slednjič popolno izostane. Glavne stranske veje naj se z obrezovanjem vselej tako prikrajšujejo, da se morejo iz njih nastali novi poganjki pravilno in prosto razvijati, ter da dorastli v drevesnem vrha narejajo lepo, krepko in enakomerno vejino krono.

4. Manjši stranski poganjki na vseh vejah in češuljah drevesne krone naj se, ako so predolgi, za nekoliko skrajšajo. Ker so pa ravno ti poganjki namenjeni rodovitnosti sadnega drevja ali sadnim (rodnim) stržem, naj se, ako in pa kjer bi ne bili na pravem mestu — tudi popolno odstranijo.

5. Drevesna vejina krona naj bode v svojem notranjem vedno svitlobi in zraku lahko dohodna; da bode pa taka, treba je, da domači sadjerejec pri njeni izgoji vse na znotraj rasteče in se križajoče veje, katere se druga ob drugo drgnejo in druga drugi napotje delajo, ali popolnem, ali pa tudi le deloma odstrani (kar velja tudi o vodenih poganjkih) kakor to ravno njena pravilna oblika zahteva.

6. Izgojevalno naj se drevesna vejina krona obrezuje vselej in le ob času, ko sadno drevje še počiva, to je, vselej pred nastopelo vegetacijo. Po klimatičnih okoliščinah izvršuje naj se to obrezovanje po krajih pravilno od pričetka meseca svečana pa do srede (tudi do konec) meseca sušca.

Ta prevažna sadjarska operacija naj se med navedenim časom izvršuje po krajih vselej le ob lepih in toplih dnevih, nikdar pa ne ob mrazovih, ko bi toplo mer pod 0 (ničlo) kazal, ali ob zmrzlinih. Obrezuje naj se sadno drevje posameznih plemen, vrst in sort vselej po onem sporedu, po katerem pomladi vegetirati ali poganjati prične; najzgodnejše vrste pridejo prve pod nož in réz, a tem sledé potem druga za drugo sporedno tako, da se obrezovanje na najpoznejših vrstah za isto leto dovrši in zaključi.

Spored vegetacije drevesnim plemenom opisal bil sem domačim sadjerejcem o svojem času v „Novicah“.

7. Izgojevalno obrezovanje drevesne vejine krone izvaja naj se vselej z dobrim rezilom, nožem ali pa škarjami. Dobro, pripravne in ostre drevesne škarje imajo pred najboljšim nožem to prednost, da se ž njimi obrezovanje veliko hitreje, ročneje in sigurneje izvršuje, nego z nožem. Pomniti nam je pa treba, da nam je večje rézne rane s škarjami prouzročene še z ostrim

nožem nekoliko pogladiti, in je, ako bi se nam bilo pozneje še hudega mraza (zmrzovanja) bati, tudi z drevesnim mazilom zamazati.

(Dalje prihodnjič.)

Razpis

službe vrtnarja na poskuševalnem vrtu c. kr. kranjske kmetijske družbe v Ljubljani.

Prosilci za to službo, v katero je 1. januarija l. 1885. vstopiti, in s katero je združena plača letnih 400 gold. ter prostim stanovanjem obstoječim iz sobe, kuhinje in drvarnice, naj se izkažejo s spričali o teoretičnem in praktičnem znanji kmetijstva, posebno sadjarstva. Popolno znanje slovenskega jezika je neobhodno potrebno.

Prošnje se imajo predložiti podpisnemu odboru do 15. decembra t. l. ter naj se jim priložijo izvirna spričala.

Centralni odbor c. kr. družbe kmetijske
v Ljubljani 9. novembra 1884.

Karol baron Wurzbach-Tannenberg,
predsednik.

Gustav Pirc,
tajnik.

Deželni zbor kranjski.

Iz 14. seje deželnega zbora 18. oktobra.

Deželni zbor kranjski pričel je danes svojo XIV. in zadnjo sejo, ki je bila napovedana ob devetih zjutraj, še le proti desetém. Gosp. baron Apfaltrern je namreč v včerajšnji seji rekel:

„Jaz vem veliko reči in bi mogel veliko povedati, pa nečem, da ne bom škodoval koristim deželnim z razglašanjem reči, ki bi bilo v pojasnilo tega, kar sem rekel, kar bi pa bilo, kakor pravim, deželi na škodo. (Oho! na levi.) To moje ravnanje je zvesto spolnovanje moje dolžnosti. Zato naj se mi pa nikar ne očita nevednost; ako hočejo gospodje več slišati, bom več povedal.“

Narodni poslanci so vsled tega v klubu sklenili od gosp. barona zahtevati, da naj pové, kar napačnega od deželnega gospodarstva vé, ako pa nič ne vé, naj svoje sumničenje prekliče. Gospodje dr. Mošé, dr. Bleiweis in Murnik so bili izbrani, da se o tej zadevi z gospodom baronom dogovoré. Ti razgovori so trajali precej dolgo in bilo je skoraj deset, ko se prične zborovanje.

Ko se prebere in potrdi zapisnik zadnje seje, gosp. deželni glavar grof Thurn naznani, da so se pregledali vsi zapisniki deželno-odborovih sej, da pa v nobenem ne stoji sklepa, s katerim bi bil deželni odbor, kakor je včeraj gosp. Dežman trdil, deželnim uradom naročil slovenski uradovati.

Gosp. Dežman se izgovarja, da je bilo napačno, kar je trdil včeraj (čujte, čujte! na levi med narodnimi poslanci), da o takem sklepu res nič ne stoji v nobenem protokolu, on se pa dobro spominja (veselost na levi), da je imel deželni odbor o tej zadevi obširen razgovor, ki se je njemu zdel tako veljaven, da kakor sklepam, in da so se precej potem po deželnih uradih izvršile velike premembe.

Gosp. deželni glavar: To je gotovo, da trditev g. Dežmanova je bila jako drzovita in neutrjena (sehr kühn und hinfällig). (Veselost na levi med narodnimi poslanci, na desni se posebno smeja g. Dežman).

Gosp. poslanec Murnik potem poroča o predlogu finančnega odseka, da se pripravi potrební kapital v pokritje blagajničnih primanjkljajev deželnega zaklada. Primanjkovalo bo namreč okoli 60.000 gold.

To primanjkovalo so sledeče okoliščine: 1. se je moral za zgradbo muzeja Rudolfinum plačati iz deželnega zaklada znesek 24.185 gold. 56 kr., in 2) morali so se poplačati za prenovljenje deželnih poslopij ter drugi vsled 600letne slavnosti narastli stroški v znesku 61.387 gold. 98 kr., ki se pa znižajo na 58.791 gold. 98 kr., ako se odbijejo stroški za omare, ki se bodo porabile v novem muzeji.

Brez ugovora se sprejmeta sledeča nasveta finančnega odseka:

„1. Deželni odbor se pooblasti, da v ta namen, da pripravi v pokritje vsakokratne blagajnične primanjke pri deželnem zakladu potrební kapital okoli 60.000 gld. (šestdeset tisoč goldinarjev) sme zastaviti k glavniškemu premoženju omenjenega zaklada spadajoče javne obligacije po potrebi in do najvišjega zneska 60.000 gold. (šestdeset tisoč goldinarjev) po bankini valuti.

2. Deželnemu odboru se naroči, da zadobi Najvišje potrjenje temu sklepu deželnega zbora.“

Dr. Mošé poroča v imenu finančnega odseka o proračunu deželnega zaklada. V splošni razpravi se oglasi gosp. baron Apfaltrern in izreče, da s svojimi gori navedenimi besedami ni hotel sumničiti deželnega gospodarstva, da mu ni nič znano o slabem gospodarjenju ali napačnem računjenju, ampak da je imel v mislih edino le računski sklep, ki je tako nejasno sestavljen, da kmalu ne bo noben poslanec vedel, kako in kaj, ako pojde tako naprej.

Dalje gosp. baron Apfaltrern odgovarja gosp. dr. Poklukarju, češ, da ga je včeraj neolikano napadel, in se skuša opravičiti, da tako hude graje ni zaslužil. Naposled se silno razjari nad deželnim knjigovodjem, g. Ravnikarjem, ki pismeno od njega tirja zadostjenja za napade na njegovo osebo. Gospod baron se huduje nad tem pismom, ki ga prečita in ki po njegovih mislih kaže veliko predrznost deželnih uradnikov, in konečno tirja od gosp. deželnega glavarja in deželnega odbora, da mora pričeti disciplinarno preiskavo zoper g. Ravnikarja in v prihodnjem zasedanju poročati, kako zadostjenje se mu je dalo.

Dr. Poklukar izreka svoje zadostjenje, da je g. baron Apfaltrern tako odločno preklical, kar je včeraj in prej enkrat govoril o katastrofi, ki žuga deželnemu gospodarstvu. Ako je on (Poklukar) včeraj bolj debelo govoril, kakor sicer, storil je to zarad tega, ker ga je obhajala velika nevolja nad takim ravnanjem, kakor so ga kazali nasprotniki, in ki ga je zakrivil edino le g. Dežman, kateremu bi bili edinemu v deželnem odboru smeli očitati, da ni spolnil svoje dolžnosti. On je kriv, da se je pri stavbi muzeja tako zelo prekoračil proračun, in ne samo ta, ampak tudi una stran bi mu morala zarad tega izreči nezaupnico!

Gosp. Dežman se skuša nekoliko zagovarjati, potem pa poročevalec g. dr. Mošé zavrača gosp. barona Apfaltrerna in dokazuje, da so ničevi njegovi ugovori zarad davka na žganje, ker so se enaki davki potrdili brez ovir tudi v drugih deželah. Ako so mu računski sklepi nejasni, naj pomisli, da ravno njegova stranka je l. 1882. sklenila, da se imajo sestavljati tako in ne drugače.

Potem se prične posebna obravnava o deželnem proračunu za leto 1884. Pri četrti točki II. naslova (dnine) g. Robič predlaga, da naj se premenljive remuneracije in pripomoči za deželne uradnike in služabnike zaračunijo pri zakladu, pri katerem je dotični uradnik ali služabnik nastavljen. Ta resolucija se sprejme,

ravno tako tudi resolucija finančnega odseka pri V. naslovu (1. žandarmerija), da se izreče zahvala žandarmerijskemu majorju gosp. Grampošiču, ker se je največjemu zahvaliti, da se stroški za žandarmerijske potrebe znižajo na 12.300 gold.

Pri IX. naslovu „Javne stavbe“ govoril je gosp. deželni predsednik in izrekel željo za uvrstitev ceste skoz Kopačnico med okrajne ceste. Gosp. poslanec Detela je odgovarjal, da se bode to zgodilo, ko bo cesta dovršena, in da se zdaj ne more reči, ali bo okrajna cesta ali ne, ker ne morete biti obe tamošnji cesti okrajni cesti, ob enem pa predlaga, da naj se sme v l. 1884. ostali znesek kredita za cestne stavbe, ako bode treba, porabiti v ta namen v l. 1885. Ta predlog se sprejme. Druge točke se sprejmó brez ugovora.

Vsa potrebščina znaša . . .	525 665 gold.	27 ¹ / ₄ kr.
Zaklada pa je . . .	137.540	24 ¹ / ₂ „

Tedaj bode primanjkovalo . . .	388.125 gold.	2 ³ / ₄ kr.
--------------------------------	---------------	-----------------------------------

Ta izvanredna primanjka je povzročena vsled tega, ker se je cela primanjka pri normalno-šolskem zakladu z . . . navalila na deželni zaklad, ker so se stroški za prisilno delavnico za . . . zvišali, ker se je nadalje za obrtne šole . . . in za pripravna dela za dolensko železnico . . . dovolilo.

Če se odtegnejo vsi ti izvanredni stroški v skupnem znesku	106.400	„	74 ³ / ₄ „
od cele primanjke . . .	388.125	„	02 ³ / ₄ „

ostane primanjke . . .	281.724 gold.	28	kr.
ki je v primeri z ono v proračunu pretečenega leta z . . .	280.023	„	47 „

le za . . .	1.700 gold.	81	kr.
-------------	-------------	----	-----

Finančni odsek, ki je dobro spoznal, da so vzroki temu deficitu le vedno rastoči stroški, katere zahteva vlada leto za letom za ljudsko šolstvo, iskati je moral druga sredstva, da pokrije ta deficit, ker je bil tega prepričan, da se uže tako napete moči rednih davkoplačevalcev ne morejo še bolj nategovati, in se je za tega del odločil, posnemati druge dežele in predlagati, da se obdačijo žgane pijače, kakor se to uže davno godi pri štajerskem in solnogradskem deželnem zboru.

Mislil je tudi, da bi se ta uvedba dala opravičiti iz etičnih ozirrov.

Zgoraj izkazana potrebščina znaša . . .	525.625 gold.	27 ¹ / ₄ kr.
zaklada pa . . .	137.540	„ 24 ¹ / ₂ „

primanjke je tedaj . . .	388.125 gold.	02 ³ / ₄ kr.
--------------------------	---------------	------------------------------------

katera se ima pokriti.

1. Z 20% doklada na davek užitnine od vina, vinskega in sadnega mošta in od mesa, in sicer od letnih najemščin po izkazu finančnih uradov v znesku

71.356	„	26	„
--------	---	----	---

2. S samostojno naklado 3 gold. od vsakega hektolitra porabljenih žganih pijač v znesku

30.000	„	—	„
--------	---	---	---

Po izkazih finančnih uradov in vodstev ljubljanskih postaj južne in državne železnice uvaža se vsako leto na Kranjsko blizo 17.000 hektolitrov špirta.

3. Z 21% doklado na vse neposrednje davke za l. 1885. v skupnem znesku po izkazu finančnih uradov 1.319.700 gold., to-
raj z letnim zneskom . . . 277.137 gold. — kr.

tedaj skupaj s . . . 378.493 gold. 26 kr.
V primeri s primanjko . . . 388.125 " 02³/₄ "

se kaže naposled deficit . . . 9.631 gold. 76³/₄ kr.
ki se bode pokrila iz obstoječe blagajnične gotovine.

(Dalje prihodnjič.)

Zabavne stvari.

Zamet v stepah.

Poljski spisal Mihal Grabowski, *) preložil L. G. Podgoričan.

Imel sem štiri brate in tri sestre — starejše od sebe. Najmlajši mojih štirih bratov je bil deset ali enajst let starejši od mene: med menoj in njim so bile tri sestre žive, in toliko je bilo tudi sester in bratov, ki so pomrli že dojenčki. Moja roditelja sta bivala blizu Volodarke. Oča je bil, kakor so tačas bili skoro vsi plemenitaši srednje vrste, dosti spreten pravnik; dovršil je bil pravdoznanstvo v Žitomiru; začel je ubijati se z vlastelinskimi in s svojih deželanov koristmi, ali skoro je slovó dal odvetništvu, zdelo se mu je, da na tem poti svoji vesti ne najde pokoja, ni mira sam sè seboj. „Če bodem“ — sodil je — „izbiral pravde, ter loteval se le tistih, katere bodo pravične zdele se mi, najgotovejše primem za beraško palico, če pa bodem zavetoval vse, kar na vrsto mi pride, naposled izpodkopljem preverjenost sam sebi in neham spoznavati, kaj je črno, kaj belo“. To res slepi duha, in kar je važnejše, npravstvena nevarnost je to, če je kedo v stanu, ki dan denes daje uživati take nastopke in odlike; to v njem čuti naša katoliška cerkva, ki na sv. Ivana dan popeva:

„Advocatus et non latro, res miranda populo!“

Ali bodi-si, kakor koli, tako je sodil moj oča; tako so mislili tudi njegovi bratje; a dasi so tudi jeli pravovati, če prav je izmed njih eden pozneje sedel na visok uradniški stol v naši pokrajini in dasi so vsi živeli tisti čas, ko je Morkovski snoval si senjarsko srečo in če prav so jih ná-nj vezale davnega tovarištva in života razmere, vendar niso hoteli ž njim vred hoditi po tistih stezah, iskali so drugačega kruha. Moj oča je bil posestnik in povspel se je do znatnega stališča. Imel je lepo vas v Skvirščini, blizu Volodarke, kar sem povedal poprej, kupil jo je bil od kastelana Ribickega, ki je do céla oubožal o svoji starešinski česti in o životu v prestolnici Varšavi. Strašno ubožno je bil dobil vas moj oča; zemljaki so bili siromašni in razupiti; uživali so stanovito čast, da so tatje: ko hitro se je kateri izmed njih prikazal na semenj v Volodarki, takoj so Židje začeli kričati okrog njega; če je na pr. kateri lončeno skledo vzel v roko, da bi jo ogledal, potegnil mu jo je iz nje precej kdo drug, ki je poleg njega stal, temu je iztrgal jo tretji, in skleda je zibnila na vekov veke. O nekolihih letih je moj oča te ljudi predrugačil tako, da človek ni poznal jih več; iz ubožcev in tatov je iztesal gospodarje. Polja ni mogel obdelavati vsega sam, po štirideset kmetskih plugov, pred vsakim plugom po šest volov, moralo je gibati neprestano. Te vasi bogatstvo in vérnost je še dandanes očit vzor. Ker so

*) Pravo imé Mihaela Grabowskega je Eduvard Tarsza.

bili kmetje obogateli, ojačilo se je i vlastelinstvo. Vlastelin je vsestranski bil na dobrem glasi in veselil se je znatne gotovine.

Mojih bratov eden je tako rekoč slučajno odpotoval v Smilanščino. Poslal ga je bil tija oča, da pohodi sorodnika. Ta sorodnik je svoje dni bil poverjenec (plenipotent) kneza Ksaverija Ljubomirskega. Z bogatstvom se ni preskrbel, da-si je imel to sposobnost, ali Bog ga ni bil nadaril s posebnim dovtipom. — „Da mi kdo hoče vzeti kmetijstvo“ — dejal je Ljubomirski — „imam takega pooblaščenca, da bi ne mogel obraniti me.“ Ali navzlic taki gospodarjevi sodbi o slugi je tačas bila navada, da je sluga v svoji službi stal do konca, če pa je mogotec slovo dal imaniju, ostal je za dobro nagrado njegov praven (rechtmässig) svetovalec vse žive dni. Kako je gostu od Volodarke po godu bil Čehrinec, to ne more zanimati nas; ali to je gotovo, da je krajina, kjer je našel ga, očarala mojega brata. Prišel je domú; ali ni mogel prehvaliti te okolice, ki je bil pohodil jo. Pa je res to: v primeri sè Skvirščino je Smilanščina tačas gotovo bila v vsi pomladni krasoti. Viša Ukrajina, da-si ni bila postarna, to je, dasi ni bilo dolgo časa, kar je njé živoče prebivalstvo bilo porodilo se, imela je vendar-le drug obraz. Tam so na svojih večnih prostorih ostala stara imanija (Landgut), starodavna mesta, množina davnih nazorov. Nekoliko desetletij so po svojih posameznih dedinah gospodovali plemeniti vlastelini; vasi so nekako ostarele in imele očito podobo, da so bile različna vlast, — vlast gospodarjem in malomarnežem, zapravljevcem in skopuhom. V Smilanščini pa je vse bilo nekako mlado in cvetoče. Vsa ta krajina je bila v lasti le Ljubomirskim, ki so gospodovali raji tako, kakor gospodujó viši leni (Lehnsherr), nego tako, kakor zemski vlastitelji, ki hlepé le po dobitkih. Jedva so tem novim naselbinam bila minola leta svobode, uže je z vseh strani očem prikazal se dostatek, ki je bil naglo vzcvetel v deviški krajini. Podoba je bila, da bele kočé po vaséh ne utegnejo očrneti, ni slamnate strehe po bivališčih in skednjih zgubiti svoje žolte barve. Res so v vasi v Smilanščini ponašale se in smijale sredi zelenih vrtov, gajev in polj. Poleg tega je krajina sama ob sebi bila očito bogata in mična; razsežna polja, bohotni travniki, po poljanah razmaknjene hladne dobrave ali cele vrste velikih, bogatih črnih lesov, žive vode, ki so hitele in zbiralé se v velike ribnike na Tasminah in Tašlikah, — vse to je ljubeznjivo kazalo se oku. Poletnega dné, o krasnem solnčnem vremenu — če si šetal se po taki širjavi, ki je sezala tako daleč, kakor daleko prodira človeško oko, — če si hodil po neizmerni zelenjavi, o blesku tihih vod, o šumu in senci pod drevjem, razsejanem po poljih, zbranem v krasne gaje, — če si pogledal po teh poljanah, bogatih s plodovito natoro, a ne vsled mučnega dela, — če si redko kedaj sestel kakkega človeka, — lahko je zdelo se ti, da se ziblješ v idiličnih sanjah. Lehko umeješ torej, zakaj so poljski pesniki vsklikali: „Ziemio mlekiem i miodem płynąca!!!“

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Iz Gorice 27. nov. *) (Izv. dopis.) Mnogo se piše o tem, kako da so od poletja sem na Goriškem nastale žalostnejše razmere. Na tem je veliko resnice, krivda pa zadeva v prvi vrsti Italijane, potem vlado, naposled pa raznotere naše zastopnike od prve do nižih vrst.

*) Lepa hvala za dopis, ki prav bistveno in nepristransko pojasnuje goriške razmere in dopolnjuje naš zadnji dopis. Vred.